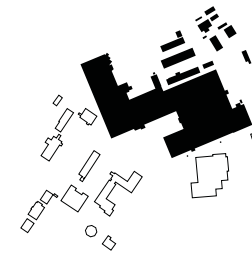

Bilaga 1:
Existerande byggnadsbestånd

1. Brukshallarna

Glasbrukets huvudbyggnad uppfördes efter ritningar av Bengt Gate år 1965. Brukslokalerna ligger på den ursprungliga platsen för 1800-talets byggnad. Den huvudsakliga produktionslokalen har senare förlängts med cirka 25 meter.

Enligt Bengt Gates inlägg i Arkitektur (nr. 2 1969) är brukets färgsättning i svart, vitt och rött ett medvetet val till följd av de omkringliggande kulturbyggnadernas färgschema.

Idag inryms här Royal Designs centrallager. Hur effektiviteten på lokalerna står gentemot dess nuvarande funktion är oklart, men det syns tydligt att lådor har placerats lite varstans i byggnaden. Bland annat är den gamla huvudentrén belamrad av produktlådor.

Nedan: Gaveln på den ursprungliga hyttan är bevarad. Den är den äldst bevarade kroppen som idag är inkorporerad i det sammanhängande brukskomplexet.

Till vänster: Den norra fasaden, sett från den tidigare torgsituationen som idag är parkering.

Nedan: Längs den norra fasaden med den gamla huvudentrén rakt fram och hyttan till höger i bild.

*Nedan: Del av fasad.
Den vänstra kroppen - i något
ljusare tegel - verkar vara en
utbyggnad som skett senare.*

Fasaden på den produktionslokalen och den gamla huvudentrén är idag i princip identisk från dess ursprungliga utseende. I den nordliga kroppen är fasaden estetiskt uppbruten – det röda teglet möter vitt, som i sin tur möter en bevarad gavel från den ursprungliga brukslokalen. Detta har tillkommit någon gång efter 1972.

*Nedan: Foto av glasbruket
i en pamflett från 1972 om
hammarsmedjan. Till vänster
i bild skymtar det dåvarande
utseendet på fasaden.*

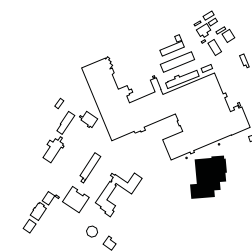
Ovan: Den gamla huvudentrén.

*Nedan: Gaveln på hyttan med
norra fasaden i bakgrunden.
Hyttan är möjligen den högsta
byggnaden i Orrefors, krönt
med sin karaktäristiska
fläktrumma.*

Bild: Hyttans tillbyggnad syns tydligt längs fasaden.

2. Den före detta glasbutiken

Till höger: Gamla glasbutiken ligger till vänster i bild. Bilden är tagen från gångvägen längs byttans söderfasad mot det öppna platsen på det centrala bruksområdet.

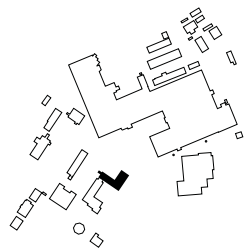
Till vänster: Glasbutikens huvudentré.

Nedan: Glasshopens södra hörn sedd från parkeringsplatsen.

Den gamla glasshopan är en stor byggnadskropp i ett plan. Fasaden är i röd, stående träpanel med ett markant, svart tak med ett visst överhäng. Också denna byggnad nyttjas i dag som lager av Royal Design. Byggnaden är i relativt gott skick, men har i stort uppfyllt sitt syfte som butikslokal. En omprogrammering av den här byggnaden skulle kunna bli svår till följd av dess partiella avsaknad på fönster i relation till sin omfattning.

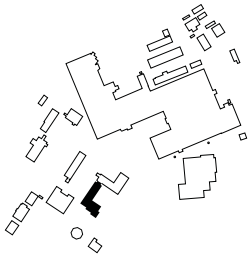
3. Pensionärernas Riksorganisation & Orranäs Bruks butik

*Ovan: Huvudentrén till PRO.
Den vänstra fasaden vetter ut
mot parkeringen.*

Denna byggnad är i gott skick, om än interiört asketisk på typiskt konferenslokalsmanér. Den har två separata entréer – en till PRO:s lokaler och en till Orranäs Bruks butik. Butiken är i sin tur sammankopplad med museet. Entrén till butiken har dessutom ett större vindfång, helt uppglasad med smala, svarta karmar som fint samstämmer med utställningshallens arkitektur.

Byggnadens ursprung kan spåras till 1911, då den byggdes som sliperi.

4. Utställningshallen

*Bild: Utställningshallens
längsida vid sin huvudentré.*

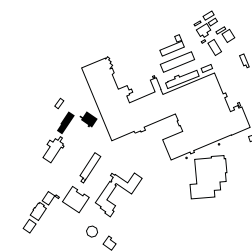
Utställningshallen byggdes 1957 på ritningar av Bengt Gate. Byggnaden var ursprungligen i en länga, men byggdes senare ut med ytterligare två museirum vilket innebär att den idag ligger i vinkel. Initialt kommer besökaren in i utställningsdelen, en helt transparent byggnadsvolym med högt i tak. Vidare in i byggnaden ligger de något mer slutna museirummen.

Byggnaden är mycket elegant i sin tidlösa minimalism och dess stora fönsterpartier gör sig fint med glaset som ställs ut däri. Den kontrasterar starkt mot sina omgivande byggnader, men på ett känsligt sätt som snarare lyfter den.

*Utställningshallens
sydvästra fasad.*

5. Kraftstationen/arkivet

Byggnaden på ”brukssidan” av forsen uppfördes år 1939 och försörjde fram till 1965 hela Orrefors med elektricitet. På 60-talet byggdes stationen ut och om under mark till arkiv, vilket den också är idag. Det är här Glasrikets skatter förvarar sina föremål.

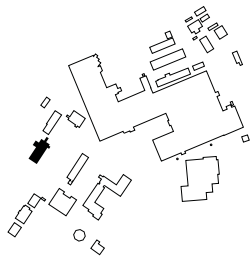
Den är idag i dåligt skick, med stora sjok av bortfallen puts och exponerad tegelmur innanför. Muren verkar ha utsatts för en del frostsprängning då tegelstenar börjat falla sönder.

*Ovan i bild: Kraftstationen/
arkivet. Till höger ses
glasbrukets gamla lager.*

På andra sidan forsen ligger den gamla kraftstationen från 1898. Denna byggnad är traditionell i sitt utseende, med faluröd panel och vita knutar. Denna byggnad kan också ha använts som tvättstuga under en period. Vad den används till idag är oklart, men enligt uppgifter från ordsbor huserar bordtennisföreningen i den.

*Nedan: Kraftstationen/ arkivet
till böger, tvättstugan/ gamla
kraftstationen/ pingisbuset till
vänster på andra sidan bäcken.*

6. Hammarsmedjan

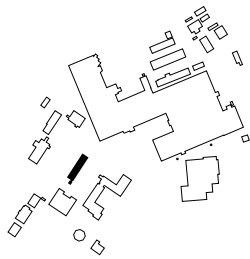

Den gamla smedjan med tillhörande gnistugn byggnadsminnesmärktes år 2007. Den är en av Sveriges bäst bevarade hammarsmedjor från sin tid med sitt byggnadsår från 1846. En intresseförening driver underhållet av byggnaderna och arrangerar också guide turer i den. Byggnaden förefaller vara väl omhändertagen med en nyligen ommålad fasad och trappor och ramper i gott skick.

Till vänster ovan: Gnistugnen ligger precis bakom entrén till hammarsmedjan.

Till höger: Konstruktionen som buserar vattenhjulet i anslutning till Vapenbäckensån har idag återuppbyggts och fungerar.

7. Per Ekströmmuseet/Gamla huvudkontoret

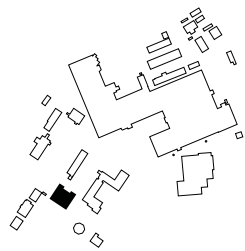
Ovan: Entrén till museet.

I en byggnad från 1917 ligger idag ett museum. Denna byggnad var det tidigare huvudkontoret på glasbruket och fick sitt nuvarande utseende under 1950-talet när den förlängdes och fick ny inredning. Den lilla stenbyggnaden i södra änden var glasbrukets kassavalv.

Hur museets öppettider ser ut är oklart, men enligt deras hemsida är verken som ställs ut från familjen Anderssons samling.

Nedan: Det gamla kassavalvet vid byggnadens södra ände.

8. Vårdshuset Orren

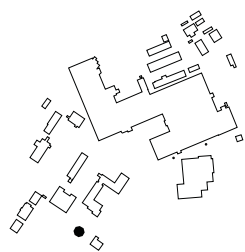
Ovan: Entrén till vårdshuset.

Till vänster: Vårdshuset med den nya hyttan i bakgrunden.

Exakt hur gammalt vårdshuset är har varit svårt att ta reda på. Dess östra fasad är ett tillägg från senare dagar. Det var ursprungligen här tjänstemännen fick äta sin lunch – arbetarna hade sin egen lunchlokal.

Idag står byggnaden oanvänd.

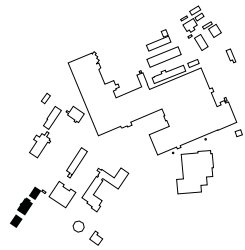
Nedan: Den nya hyttan.

9. Orranäs Bruks hytta

En oktagonal glashytta som invigdes år 2017. Byggnaden är ritad av ATRIO Arkitekter i Kalmar och planer finns hos Orrefors Park att uppföra en mer permanent byggnad på denna plats. Glashyttan var under sommaren endast delvis klimatskyddad, med spaljéer för klättrväxter som väggar. Nu under vintern är fasaden glasad.

10. Gästvillan

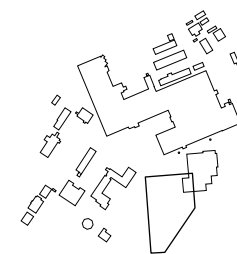
Ursprungligen byggdes villan som disponerbostad under tidigt 1800-tal. Byggnadens fasad är precis som sina flyglar stram i sitt utseende, med vit, putsad fasad och en stor terrass ut mot dammen. Namnet gästvillan härstammar från att den, under brukets glansdagar, huserade de mer prominenta gäster som besökte bruket.

Gästvillan är i behov av viss renovering. Den ägs idag av Orrefors Park, men kan inte användas i publikt syfte förrän den byggs om till att besvara dagens krav på brandsäkerhet

och tillgänglighet. Detta vore att föredra, med tanke på att det är en så pass vacker byggnad som placerats i sin omgivning med välavvägd fingertoppskänsla. Det är också vid gästvillan som den gamla grusvägen sträcker sig nedåt mot mataffären Tempo. Längs vägen ligger också timrade stugor som en gång var arbetarbostäder.

Bild föregående sida: Gästvillan med sin terrass från andra sidan dammen.

Bilden nedan är tagen från gångvägen längs dammen.

11. Parkeringen

Vad som en gång var vitalt för den massiva turistström som glasbruket upplevde under sina glansdagar har parkeringen nu gått till att bli en poänglös hårdgjord yta med en krans av bokhäck. Parkeringen och glasbruksplanen är tillsammans en ytterst överdimensionerad yta. I dagsläget parkerar arbetarna på Royal Design på glasbruksplanen i första hand och parkeringen i andra. Känslan är direkt att ytorna tillsammans skapar ett programlöst icke-rum, en yta att passera för att kunna nå sitt slutgiltiga mål.

*Nedan: Infarten till bruket
söderifrån.*

*Ovan: Parkeringen som
ramas in av PRO till vänster,
glasbruket rakt fram och den
gamla shopen till höger i bild.*